

PRAVNI OKVIR

Mednarodne in evropske konvencije

Slovenija je ratificirala različne mednarodne konvencije, ki obsojajo pohabljanje ženskih spolnih organov (PŽSO), vključno s Splošno deklaracijo o človekovih pravicah, Konvencijo o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, Konvencijo proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju, Konvencijo o otrokovih pravicah, Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljih svoboščin in Listino Evropske unije o temeljnih pravicah (2010/C 83/02). Podpisala je Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (CETS, št. 210).

Kazensko pravo

Za primere pohabljanja ženskih spolnih organov bi bilo mogoče uporabiti splošno kazensko pravo, zlasti 123. in 124. člen Kazenskega zakonika, ki se nanašata na kaznivi dejanji hude telesne poškodbe in posebno hude telesne poškodbe. Vendar privolitev žrtve vpliva na pravno opredelitev dejanja. Uporablja se načelo ekstrateritorialnosti, na podlagi katerega je pohabljanje ženskih spolnih organov kaznivo, tudi če je storjeno zunaj države. Poleg tega bi se lahko za pohabljanje ženskih spolnih organov uporabil tudi Zakon o preprečevanju nasilja v družini iz leta 2008, saj opredelitev pojma nasilje v družini vključuje „vsak[o] uporab[o] fizičnega, spolnega [in] psihičnega [...] nasilja enega družinskega člana proti drugemu družinskemu članu“.

Zakonodaja o zaščiti otrok

V primerih pohabljanja ženskih spolnih organov bi bilo mogoče uporabiti splošno zakonodajo o zaščiti otrok, zlasti 411. člen Zakona o pravnem postopku. Navedeni člen vključuje pravico zahtevati odredbo o varstvu, s katero se zavarujejo nekateri otrokovi interesi. Z odredbo o varstvu, ki jo lahko izda samo sodišče, se lahko omejijo ali prepovejo stiki med staršem (starši

in otrokom. To je začasna rešitev in je na voljo samo, če je storilec tudi oče ali mati otroka.

Azilna zakonodaja

1. in 2. člen Zakona o azilu se nanašata na opredelitev begunca iz Ženevske konvencije in možnost subsidiarne zaščite.

Zakonodaja o poklicni molčečnosti

Za prijavo primerov izvedenega ali načrtovanega pohabljanja ženskih spolnih organov se lahko uporabijo splošni zakoni o poklicni molčečnosti in razkritju. V skladu s 45. členom Zakona o pacientovih pravicah lahko zdravnik sporoči informacije o zdravstvenem stanju pacienta, če je to nujno

O študiji

Da bi Evropski inštitut za enakost spolov prispeval k opredelitvi in zapolnitvi vrzeli pri zbiranju podatkov ter podprl razvoj strategij za boj proti pohabljanju ženskih spolnih organov, je naročil „Študijo za ugotovitev sedanjega položaja in trendov na področju pohabljanja ženskih spolnih organov v 27 državah članicah EU in na Hrvaškem“. Študija je bila pripravljena na zahtevo Viviane Reding, podpredsednice Evropske komisije. Izvedla sta jo International Centre for Reproductive Health (ICRH) z Univerze v Gentu in Yellow Window Management Consultants (oddelek E.A.D.C.).

Z analizo razpoložljivih virov iz 27 držav članic EU in Hrvaške ter poglobljeno raziskavo v devetih državah članicah EU so bili zbrani prvi podatki in informacije o pravnem in političnem okviru, akterjih, orodjih in metodah na področju pohabljanja ženskih spolnih organov v EU. Analizirali in primerjali so se različni nacionalni pristopi k obravnavanju pohabljanja ženskih spolnih organov, da bi opredelili prakse, ki so lahko uspešne na področjih preprečevanja, zaščite, pregona, zagotavljanja storitev, partnerstva in razširjenosti.

Več informacij in navedb o študiji je na voljo na naslovu: www.eige.europa.eu.

KAZALNIK DRŽAVA	Študije o razširjenosti PŽSO	Azil, dodeljen na podlagi PŽSO	Posebna določba kazenske zakonodaje o PŽSO	Nacionalni akcijski načrt, ki zajema PŽSO	Ukrepi za zaščito otrok, povezani s PŽSO	Bolnišnične/ zdravstvene evidenice o PŽSO
BELGIJA	✓	✓	✓	✓		✓
BOLGARIJA						
ČEŠKA REPUBLIKA						
DANSKA			✓	✓	✓	
NEMČIJA	✓	✓		✓	✓	
ESTONIJA						
IRSKA	✓	✓	✓	✓		✓
GRČIJA				✓		
ŠPANIJA			✓	✓	✓	
FRANCIJA	✓	✓		✓	✓	✓
HRVAŠKA			✓	✓		
MADŽARSKA	✓	✓				
ITALIJA	✓	✓	✓	✓	✓	
CIPER			✓			
LATVIJA		✓				
LITVA		✓				
LUKSEMBURG						
MALTA						
NIZOZEMSKA	✓	✓		✓	✓	✓
AVSTRIJA		✓	✓	✓		
POLJSKA						
PORTUGALSKA				✓		✓
ROMUNIJA		✓				
SLOVENIJA						
SLOVAŠKA		✓				
FINSKA				✓	✓	
ŠVEDSKA		✓	✓	✓	✓	✓
ZDRUŽENO KRALJESTVO	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Kaj je pohabljanje ženskih spolnih organov?

- Pohabljanje ženskih spolnih organov, znano tudi kot obrezovanje ženskih spolnih organov, je oblika nasilja na podlagi spola. Vključuje vse postopke delne ali popolne odstranitve zunanjega ženskega spolovila ali druge poškodbe ženskih spolnih organov iz nezdravstvenih razlogov.
- Pohabljanje ženskih spolnih organov kratko-, srednje- in dolgoročno negativno vpliva na zdravje žensk in lahko celo povzroči smrt. Izvaja se iz kulturnih in družbenih razlogov. Pogosto se upravičuje z verskimi argumenti, vendar zanj ni nobene verske podlage.
- Po podatkih Unicefa se ženski spolni organi pohablajo v več kot 20 afriških državah od Senegala na zahodu do Somalije na vzhodu.
- Čeprav je skupno število težko oceniti, je bilo lahko tako pohabljenih na tisoče žensk in deklet, ki prebivajo v Evropski uniji, ali pa jim to grozi.
- Institucije EU in države članice so zavezane boju proti pohabljanju ženskih spolnih organov, kot je navedeno v Strategiji Komisije za enakost žensk in moških (2010–2015). Program Daphne III je imel ključno vlogo pri uvrstitvi pohabljanja ženskih spolnih organov na dnevni red v več državah EU in pri zagotovitvi finančne podpore za izvajanje nadvladalnih projektov na tem področju.
- V Resoluciji Evropskega parlamenta z dne 14. junija 2012 o končanju pohabljanja ženskih spolnih organov je jasno določeno, da „vse oblike pohabljanja ženskih spolnih organov izvirajo iz škodljive tradicije in običajev, ki jih ne moremo obravnavati kot del vere, ampak kot dejanje nasilja nad ženskami in dekleti in kot kršenje njihovih temeljnih pravic“. Evropski parlament poziva države članice, naj se odločno bojujejo proti tej nezakoniti praksi.

potrebno za varovanje življenja ali preprečitev hudega poslabšanja zdravja drugih oseb. Če je žrtev otrok, mora zdravnik naznaniti vsak sum storitve kaznivega dejanja zoper življenje in telo (poglavje 15 Kazenskega zakonika), zoper spolno nedotakljivost (poglavje 19 Kazenskega zakonika) ter zoper zakonsko zvezo, družino in otroke (poglavje 21 Kazenskega zakonika). Na podlagi 6. člena Zakona o preprečevanju nasilja v družini so institucije in organizacije, ki pri svojem delu naletijo na morebitno stalno nasilje, dolžne o tem obvestiti center za socialno delo, razen če žrtev temu izrecno nasprotuje in ne gre za sum storitve kaznivega dejanja. Če je žrtev otrok, mora vsakdo, zlasti delavci v zdravstvenem, izobraževalnem in vzgojnovarstvenem sektorju, ne glede na določbe o varovanju poklicne skrivnosti obvestiti center za socialno delo, policijo ali državno tožilstvo.

OKVIR POLITIKE

Od februarja 2012 v Sloveniji ni bilo razvite politike o pohabljanju ženskih spolnih organov. To je treba verjetno pripisati zelo majhnemu številu žensk iz držav, v katerih se pohablajo ženski spolni organi.

RAZŠIRJENOST POHABLJANJA ŽENSKIH SPOLNIH ORGANOV V DRŽAVI

Študija je pokazala, da je med letoma 1991 in 2009 slovensko državljanstvo dobilo zelo malo afriških priseljencev: registriranih jih je bilo 73, vendar podatki o spolu niso navedeni. Zdi pa se, da so afriški priseljenci v Sloveniji večinoma moški. Od februarja 2012 ni bilo izvedene študije o razširjenosti pohabljanja ženskih spolnih organov.

Dejstva

- V Sloveniji je zelo malo priseljencev iz afriških držav, v katerih je prisotno pohabljanje ženskih spolnih organov.
- Ena organizacija civilne družbe poroča, da je bilo z njo opravljeno posvetovanje o dveh primerih suma pohabljanja ženskih spolnih organov.

Številke

- Med letoma 1991 in 2009 je slovensko državljanstvo dobilo 73 afriških priseljencev.
- Primeri dodelitve azila na podlagi pohabljanja ženskih spolnih organov niso znani.

Kaj je nasilje na podlagi spola?

- Nasilje na podlagi spola je kršitev človekovih pravic in oblika diskriminacije. Opredeljeno je kot nasilje nad osebo na podlagi spola. Nasilje na podlagi spola izraža in povečuje neenakosti med moškimi in ženskami ter vodi do telesne, duševne in spolne škode. Med drugim vključuje: nasilje v družini, posilstvo, spolno nadlegovanje, spolno nasilje med konflikti, pohabljanje ženskih spolnih organov, prisilne poroke, prisilno prostitucijo, prisilno sterilizacijo, detomor deklic in prenatalno izbiro spola.
- Svet Evropske unije v Evropskem paktu za enakost spolov (2011–2020) ponovno potrjuje svojo zavezo, da bo izpolnjeval cilje EU v zvezi z enakostjo spolov, kot so navedeni v Pogodbi. Zlasti poudarja potrebo po boju proti vsem oblikam nasilja nad ženskami za zagotovitev, da bi ženske in dekleta polno uživale človekove pravice in da bi se tako okrepila enakost spolov ter ustvarila vključujoča rast in razvoj na trgu dela v Evropi.
- V Resoluciji Evropskega parlamenta o odpravi nasilja nad ženskami z dne 26. novembra 2009 so države članice pozvane, naj izboljšajo, med drugim, svojo nacionalno zakonodajo in politike za boj proti vsem oblikam nasilja nad ženskami, zlasti z razvojem obsežnih nacionalnih akcijskih načrtov za boj proti nasilju nad ženskami.
- V Strategiji Evropske komisije za enakost žensk in moških za obdobje 2010–2015 je poudarjen pomen boja proti nasilju nad ženskami. V stockholmskem programu iz leta 2009 je poudarjena potreba po posebni podpori in pravnem varstvu za žrtve nasilja nad ženskami. Poleg tega sta v Listini žensk iz leta 2010 predvidena izvajanje izčrpnega in učinkovitega političnega okvira za boj proti nasilju na podlagi spola ter okrepitev ukrepov za odpravo pohabljanja ženskih spolnih organov in drugih nasilnih dejanj.

O Evropskem inštitutu za enakost med spoloma (EIGE)

Evropski inštitut za enakost med spoloma je središče znanja EU o enakosti med spoloma.

Inštitut EIGE podpira oblikovalce politike in vse zadevne institucije pri prizadevanju, da bi enakost med ženskami in moškimi postala resničnost za vse Evropejce in druge ljudi, tako da jim zagotavlja posebno strokovno znanje ter primerljive in zanesljive informacije o enakosti med spoloma v Evropi.

Več informacij: www.eige.europa.eu

www.eige.europa.eu

ISBN 978-92-9218-084-3
doi:10.2839/87802

Urad za publikacije

MH-31-12-948-SL-C